

TÜRKÇEYİ İKİNCİ DİL OLARAK ÖĞRENEREN TÜRKİ ÖĞRENCİLERİN GÜDÜ VE TUTUMLARININ BAŞARIYA ETKİSİ

Arif SARIÇOBAN*

Özet: Bu çalışma öğrencilerin tutum ve motivasyonlarının ikinci dil öğrenimindeki önemini açıklamaya çalışmaktadır. Çalışmanın amacı gereği, Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Eğitim Merkezinde Türkçe'yi İkinci Dil Olarak öğrenen Türki öğrencilere, öğrenci tutum ve motivasyonları hakkında bilgi edinmek üzere, Gardner (1985)'dan uyarlanan "Tutum ve GÜdüsel Yoğunluk Ölçeği" verilmiştir. Çalışmanın sonunda; 1. Türki öğrencilerin başarıları ile Türkçe öğrenmeye karşı tutumları arasındaki ilişki oldukça düşük ($r=.05$) olduğu gözlemlenmiş, 2. Türki öğrencilerin başarıları ile Türkçe öğrenmede ortaya koydukları güdüsel yoğunlukları arasında ilişki görülmemiştir ($r=.04$), ancak 3. Türki öğrencilerin başarıları ile Türkçe öğrenme amaçları arasındaki ilişki oldukça düşüktür ($r= -.18$). Çalışmanın sonuçlarına göre bazı önerilerde de bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler : Türkçe, Güdü, Tutum, Öğrenci Başarıları

I. Giriş

“Yabancı dil öğreniminde tutum ve güdülemenin önemli bir rol oynadığı açıktır. Günümüze dek yabancı dil eğitiminde yapılan çalışmalar öğrencinin olumlu ya da olumsuz tutumlarının başarıyla direkt olarak etkileşim halinde olduğunu ortaya koymuştur. Gardner [7] ve Gardner ve Lambert [6], ikinci dil öğreniminin sosyal ve psikolojik bir olgu olduğunu ileri sürmektedirler. Bu konuda ülkemizde de Altan [1-2] ve Ceyhan [4] gibi birçok dilbilim ve eğitimbilimciler tarafından yabancı dil eğitiminde tutum ve güdüsel yoğunluk araştırma konusu olarak ele alınmıştır. Yapılan bu çalışmalarda yoğunluk İngilizce' nin ya yabancı dil olarak [2 –4] ya da ikinci dil olarak [7] İngilizce eğitimindeki tutum ve güdüsel yoğunluğun önemi üzerinde durulmuştur.

Çalışmamızın yapısı diğer çalışmalara benzemekle birlikte, Türkçe' nin ikinci dil olarak öğretiminde Türki öğrencilerin takındıkları tutum ve güdüsel yoğunluklarının rolünün belirlenmesi hedeflenmiştir.

II. Amaç

Bu çalışmanın amacı Türkiye' de lisans eğitimlerini Türkçe dilinde yapacak olan Türki öğrencilerin Türkçe' ye karşı olan tutum ve güdüsel yoğunluklarının hazırlık eğitimlerindeki başarıları üzerinde ne derecede rol oynadığını belirlemektir.

* Y.Doç.Dr. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü

III. Problem

Türki öğrencilerin Türkçe'ye olan tutum ve güdüsel yoğunluklarının hazırlık eğitimlerindeki başarılarını etkileme derecesi ile tutum ve güdüsel yoğunluklarını etkileyen faktörler nelerdir?

Alt problemler

1. Türki öğrencilerin tutumu hazırlık eğitimindeki başarılarını etkiliyor mu?
2. Türki öğrencilerin güdüsel yoğunlukları hazırlık eğitimindeki başarılarını etkiliyor mu?
3. Öğrencilerin güdülenme ve tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

IV. Denenceler

Yukarıda ifade edilen problemlerin ışığı altında bu çalışmanın kapsamı çerçevesinde öğrenci başarısında güdü ve tutumun etkililiği aşağıdaki soru denenceleri ile aranacaktır.

1. Öğrenci başarısı ile tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Öğrenci başarısı ile güdüsel yoğunlukları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik tutum ve güdüsel yoğunlukları, amaçlar, aile desteği ve öğretmen tutumlarından etkilenmektedir.

V. Sayıtlar

1. Öğrenciler ölçek maddelerini içtenlikle cevaplamışlardır.
2. Hazırlık programından aldıkları puanlar gerçek başarılarını yansıtmaktadır.

VI. Sınırlılıklar

Bu çalışma Türkiye' de lisans eğitimlerini yapacak Türki öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Bu araştırma Ankara Üniversitesi, TÖMER Türkçe Araştırma, Uygulama ve Öğretim Merkezi, Tunalı Hilmi şubesindeki Türki öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

VII. Tanımlar

Tutum: Bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim [5].

Güdüleme: Belli amaçlara ulaşmak için bir güç kazanma hali [5].

VIII. Yöntem

Araştırma, 1997-1998 akademik yılı Ankara Üniversitesi TÖMER Türkçe Araştırma, Uygulama ve Öğretim Merkezi'nde Türkçe hazırlık eğitimi

alan Türki öğrencilerin gösterdikleri tutum ve güdüsel yoğunluklarının derecesini saptamak ve başarı notları arasında ilişkileri belirlemek için tasarlanmıştır.

Bu araştırma genel özellikleriyle betimsel (descriptive) bir araştırmadır. Bu amaçla aşağıda özellikleri verilen anket kullanılmıştır. Özelde araştırmada değişkenler arasında (bağımlı-bağımsız) ilişkiler gözlenmiştir.

IX. Denekler

Bu çalışmanın deneklerini Ankara Üniversitesi, TÖMER Türkçe Araştırma, Uygulama ve Öğretim Merkezi, Kızılay ve Tunalı Hilmi Şubelerinde Türkçe hazırlık eğitimi gören Türki öğrencileri oluşturmaktadır. Denekler 17 ila 22 yaşları arasında değişmektedir. Denekler daha önce orta öğretimleri döneminde Türkçe eğitimi almışlardır. Deneklerden 45' i kız (% 68), 21'i (% 32) ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

X. Ölçme Araçları

Çalışmanın doğası gereği öğrenci tutum ve motivasyonları hakkında bilgi edinmek üzere, Gardner' dan Türkçeye uyarlanan "Tutum ve Güdüsel Yoğunluk Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun yüzeysel geçerlilik ve güvenilirliğini denetlemek için Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü öğretim üyelerinin görüşleri alındı ve onların rehberliği altında çalışmanın amacına uygun olarak gerekli değişiklikler yapıldı. Ölçek 48 sorudan oluşmaktadır:amaçlar (4), Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlar (11), öğrenme isteği (8), güdüsel yoğunluk (5), ailesel destek (4), öğretmenlerin öğretime yönelik tutumları (16). Alınacak en yüksek puan 240, en düşük ise 48' dir.

XI. Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmanın denencelerinde aranan ilişkiyi tespit etmek üzere Pearson Çarpım Momentler Korelasyonu (r) kullanılacaktır. Sosyal ve Eğitim Bilimlerinde en çok tercih edilen SPSS İstatistik programı kullanılmıştır.

XII. Bulgular ve Yorum

Öğrenci başarısı ile tutum arasındaki ilişki	
Tutum	
Başarı	*r.05

*P>.05

Tablo 1. Tutum ve başarı arasındaki ilişki

Aşağıdaki tablodan anlaşılacağı üzere öğrenci başarısı ile tutum arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir (Tablo 1).

İkinci dil öğrenme çevreleri kendi aralarında farklı özellikler gösterebilir de yabancı dil öğrenme çevreleri diye adlandırılan gruptan çok daha farklı

özellikler sergileyebilmektedirler [2]. Türki öğrencilerin durumu ise tam anlamıyla bir yabancı dil eğitimi olmaktan uzak ancak Türkçe' mizin anavatan lehçesi eğitiminden ibaret olması böyle bir sonucu ortaya koyabildiği söylenebilir.

Öğrenci başarısı ile güdüsel yoğunlukları arasındaki ilişki	
Güdü	
Başarı	*r.04

*P>.05

Tablo 2. Güdü ve başarı arasındaki ilişki

Yapılan korelasyon çalışmasında öğrenci başarıları ile güdüsel yoğunlukları arasında bir ilişkinin ($r=.04$) varlığı söz konusu değildir (Tablo 2).

Gardner ve Lambert [6] tarafından Montreal'de İngilizce konuşan fakat Fransızca öğrenen lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada güdüleme ile başarı arasında ilişkiler buldu. Bu sonuç çalışmamızın sonuçları ile ters düşmektedir. Burada dikkat edilecek husus şudur; çalışmanın denekleri için Türkçe zaten lehçe farklılığın dışında kendi anadilleri idi. Dolayısıyla gerekli olan "Yabancı dille özdeşleşme isteği ve Türk toplumunun zaten bir parçası olması" güdü ile başarı arasındaki çıkan düşüklüğün bir nedeni olarak gösterilebilir.

Türkçenin öğreniminde amaçlarla Türki öğrencilerin başarıları arasındaki ilişki	
Güdü	
Başarı	*r.18

*P>.05

Tablo 3. Amaçlarla ve başarı arasındaki ilişki

Türki öğrencilerinin Türkçe eğitimindeki amaçları ile başarıları arasında çok düşük olmakla birlikte olumsuz bir ilişki tespit edilmiştir ($r=.18$).

Bu olumsuz düşük ilişkinin temeli Türki öğrencilerin Türkiye' de yüksek öğrenimlerini yapmak üzere kendi hükümetleri tarafından seçilip buraya gönderilmeleri olabilir. Bu seçilmişlik zaten amaçların daha önceden belirlendiğinin bir belirtisidir.

Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlar ile başarı arasındaki ilişki	
Güdü	
Başarı	*r.11

*P>.05

Tablo 4. Türkçe öğrenmeye yönelik tutumlar ile başarı arasındaki ilişki

Bir başka düşük ilişki ise ($r=.11$) Türki öğrencilerin Türkçe öğrenmeye yönelik tutumları ile başarıları arasında görülmüştür (Table 4).

Anadilleri farklı bir lehçe olmasına rağmen Türkçe eğitimine tabi tutulmaları ve öğretim ortamına katılımları ile ilişkin güdüleme başarı üzerinde fazla bir etki yapmamıştır. Bu sonuç Carroll [3] ve Lambert' in [8] elde ettiği sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Öğrenme İsteği ve başarı arasındaki ilişki	
Güdü	
Başarı	*r.18

*P>.05

Tablo 5. Türkçe öğrenme isteği ile başarı arasındaki ilişki

Türki öğrencilerin Türkçe' yi öğrenme istekleri ile başarıları arasında bir ilişki olup olmadığı aranmış ve $r=.18$ bulunmuştur (Table 5).

Bu sonuç Carroll' un [3] yaptığı çalışmada elde ettiği bulgular tarafından desteklenmektedir. Bireyin yabancı dil çalışmasını sevmesi ya da sevmemesi başarı ile ilişkisizdi. Carroll' a göre öğrenciler yardımcı oldukları ve öğretim ortamına katıldıkları sürece güdüleme ile ilişkin ayrımlar başarı üzerinde etkili olmamıştır.

Öğretmenin Öğretime Yönelik Tutumları ile Başarı arasındaki ilişki	
Güdü	
Başarı	*r.14

*P>.05

Tablo 6. Öğretmenin öğretime yönelik tutumları ile başarı arasındaki ilişki

Tablo 6 analiz edildiğinde öğretmenin öğretime yönelik tutumları ile başarıları arasındaki ilişkinin $r=.14$ düzeyinde olduğu görülmektedir.

Bir öğretmenin öğretim sürecinde öğrenciyi konuya karşı ilgilerini çekmesi, öğrenmeyi kolaylaştırıcı unsurları kullanması ile bir güdüleme ortamı yaratması en başta gelen görevleri arasındadır. Varış [9] bu konuda bir öğretmenin program geliştirmede etkili olabilmesi için öğrencileri, onların ihtiyaçlarını, güdülerini, gelişimlerini, problemlerini incelemesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu çalışmada elde edilen ilişki düşük olmakla birlikte bu gerçeği ortaya koymaktadır.

XII. Sonuç ve Öneriler

Ankara Üniversitesi TÖMER Türkçe Eğitim Merkezi' nde Türkçe öğrenen Türki öğrencilerin Türkçe öğrenmeye karşı tutumlarını ve güdüsel yoğunluklarını saptamak amacı ile gerçekleştirilen bu çalışmada şu sonuçlar alınmıştır:

1. Türki öğrencilerin başarıları ile Türkçe öğrenmeye karşı tutumları arasındaki ilişki oldukça düşüktür ($r=-.05$).

2. Türki öğrencilerin başarısı ile Türkçe öğrenmede ortaya koydukları güdüsel yoğunlukları arasında ilişki görülmemiştir ($r = -.04$).
3. Türki öğrencilerin başarısı ile Türkçe öğrenme amaçları arasındaki ilişki oldukça düşüktür ($r = -.18$).
4. Türki öğrencilerin başarısı ile Türkçe öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişki oldukça düşüktür ($r = .11$).
5. Türki öğrencilerin başarısı ile öğrenme isteği arasındaki ilişki oldukça düşüktür ($r = -.18$).
6. Türki öğrencilerin başarısı ile öğretmenin öğretmeye yönelik tutumları arasındaki ilişki oldukça düşüktür ($r = .14$).

Bu çalışmada elde edilen yukarıdaki sonuçların ışığı altında Türki öğrencilerin Türkçe eğitimlerinde tutum ve güdülerine ilişkin aşağıdaki hususlar önerilebilir:

1. Türki öğrencilerde Lisans eğitimlerini Türkiye' de yapmak üzere seçilmişliğin ortadan kaldırılması için aynı çalışma Türki Cumhuriyetlerde değişik düzeylerde tekrarlanabilir.
2. Daha güvenilir sonuçlar almak üzere Türkiye' ye gönderilen Türki öğrencilerden daha geniş bir evrene anket verilebilir.
3. Öğrenciyi güdüleme açısından akademik dönem başında Lisans eğitimlerinde lehçeler arasındaki farklılığın başarılarında önemli bir rol oynadığı bir ön test ile belirlenebilir.
4. Türkiyede Türkçe' yi yabancı dil olarak öğrenen diğer gruplara da aynı çalışma uygulanıp, Türki öğrenciler ile bu grup arasında tutum ve güdü açısından bir fark olup olmadığı araştırılabilir.
5. Bu tür bir çalışma ilk kez Türki öğrenciler üzerinde gerçekleştirildiğinden her düzeyde yeniden gözden geçirilmelidir.

Abstract: This study tries to explore the fact that attitude and motivation plays an important role in learning a second language. For the purpose of the study, a questionnaire on student motivation and attitude towards learning a second language (Gardner, 1985) was administered to Turkic learners learning Turkish as a Second Language at Ankara University TÖMER Language Centre. At the end of the study, 1.the relationship between the achievement of Turkic students and their attitudes towards learning Turkish was found $r = .05$, 2. the relationship between the achievement of Turkic students and their motivation was found $r = .04$, but 3. a very low correlation was observed between the purposes of the learners and their achievement ($r = .18$). According to the results of this study, some recommendations were made.

Key Words: Turkish, Motivation, Attitude, Student Achievement

Kaynakça

- Altan, M.Z. .Relationships between Foreign Language Aptitude, Attitudes, Motivations and the Attained English Language. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana, (1994).
- _____.Güdü ve Yabancı Dil Öğreniminde Gütünün Yeri. TÖMER Dil Öğretim Dergisi, 66, 58-69, Ankara, (1998)..
- Carrol, J.B. The prediction of success in intensive foreign language training.R.Glaser (Ed.) Training Research and Education. Pittsburg, Pa:University of Pittsburg Press, 1962:87-136.
- Ceyhan, E.. Yabancı Dil Öğreniminde Güdüleme Etkenleri. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 41-48, Gaziantep, (1991).
- Demirel, Ö. Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara:Usem Yayınları, (1993).
- Gardner, R.C. ve W.E. LAMBERT.. Attitudes and Motivation in second Language Learning. Rowley, Massachusettes:Newbury House Publishers, (1972).
- Gardner, R.C.. Social Psychology and Second Language Learning. The Role of Attitudes and Motivation. London:Edward Arnold Publishers Ltd, (1985).
- Lambert, W.E. Psychological Approaches to the Study of Language. Modern Language Journal, 47, 1963.
- Varış, F. (1978). Eğitimde Program Geliştirme-Teori ve Teknikler. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 75,28.